

ligt – ligesom med Amalie Skram – at det var noget *sygeligt*.

– Jeg tror . . . jeg tror, at de faste på afdelingen handler imod noget, som de godt ved *inderst inde* er galt. Det var forholdsvis unge læger, som kender til den tid, da man gjorde oprør og selv har været unge i den tid – de gik jo også klædt sådan. Min fornemmelse er, at de simpelthen er gået på kompromis. De har lagt distance – der er vel også arbejdsløshed blandt psykiatere.

De gode – og syndebugkene

– *Du skriver om en, der hedder Lissi, som blev erklæret følelseskold af lægerne?*

– Ja, de vurderede hende fuldstændig forkert. Det er da i orden, at et menneske er reserveret over for at svare på spørgsmål i sådan en psykologtest. Der var sådan nogle sætninger, man skulle fuldføre: »Min mor . . .«, så skulle man skrive resten.

– Lissi skrev noget meget objektivt, og det er klart, hvis man kender hende. Hun blev så ked af det, og hun forlod afdelingen helt nedbøjet. Vi patienter oplevede, at hun var et af samlingspunkterne. Alle kunne skidegodt li' hende. Hun var snakkesagelig og meget engageret i de mennesker, der var på afdelingen. Hun satte sig hen til bordene til folk – hun hjalp folk – hentede ting til de andre fra kiosken. Og så fik hun det stempel . . . Hun brød helt sammen . . .

– *Du har været naiv, skriver du i dagbogen – hvad er du nu?*

– Ja, der er sket den udvikling, at jeg ikke tror en *skid* på psykiatriske afdelinger, og jeg forstår overhovedet ikke, man bare lader det køre.

– Jeg mærkede hele tiden to stemmer inden i mig i den måned, jeg var der: Den ene som sagde: åh nej, det klarer du ikke, det her. Det er *dig*, der er noget galt med. Den anden sagde: det er for *meget*, vi skal sidde og synge børnesange, det er for *meget*, at vi skal dopes hele tiden, det er for *meget* . . .

– Der var dage, hvor stemme 1 var stærk . . . og jeg var lige ved at sige: så giv mig dog for helvede den medicin. Personalet er så forbandet velmenende, og når du afviser dem, føler du det er din skyld. Lægerne med de dér alvorlige øjne. Når de kigger på

dig, *føler* du dig virkelig som et tilfælde. Du tør ikke engang rejse fra afdelingen, før du ligesom har fået deres accept.

– *Hvorfor kunne du alligevel sige nej – når de andre ikke kunne?*

– Det er måske fordi jeg har tænkt meget over – i *mit* liv – hvad det er, at folk bliver kuede – også ude i samfundet. På arbejdet – i skolen. Du bliver kuet i omgivelser, hvor alt bare skal fungere. Det er bygget op på, at der skal være en *idyl* – landene og systemerne konkurrerer om at være de bedste, og så skal vi mennesker bare være nogle arbejdsbiler, der skal leve op til, at det hele fungerer – og ser så *godt* ud som overhovedet muligt. Sådan som de *ledende* vil ha', det skal se ud. Sådan har det været gennem århundreder, og mennesket er ikke indrettet sådan – inde i sig selv.

– Vi er ikke indrettet til at lave det samme hver eneste dag på arbejdet. Vi er ikke indrettet til . . . at der er nogen, der er mere end andre. I bund og grund tror jeg ikke, vi er indrettet til det: Jeg tror, vi bliver født lige stillede – og når vi kommer *ud*, er vi allesammen gode væsener, sociale væsener, som gerne *vil* den lighed. Så går det galt, fordi vi bliver opdraget og kommer hen i skolen og får at vide: her er der nogle syndebugke . . . og her er de gode.

– Man lærer at skelne mellem mennesker, at nogen er bedre end andre – og dem, der er syndebugke, de bliver mærkede for resten af livet. – De kommer blandt andet på psykiatriske afdelinger.

– En del af de mennesker, der var på afdelingen, var mennesker, der havde tabt deres værdighed, fordi det var for svært, det var især blandt kvinderne. Og . . . man giver ikke folk deres værdighed tilbage – ved at fylde dem med medicin og fortælle dem, at de *selv* er problemet.

Alle navne i dagbog fra afsnit 6122 – og det efterfølgende interview – er ændret. Det gælder også enkelte detaljer i beskrivelserne af personerne.

Meningen med skildringen af livet på den psykiatriske afdeling har været at give et indtryk så tæt på virkeligheden som muligt – uden at udlevere de enkelte patienter.